

Søk skal dokumenteres på en slik måte at de kan reproduseres nøyaktig slik de ble gjennomført. Dato for søk skal alltid oppgis. Antall treff oppgis der det er relevant. Trefflister og lenker til treff skal ikke legges i dette skjemaet, men kan legges i eget resultat skjema eller direkte i e-post til prosedyremaker.

Prosedyrens tittel eller arbeidstitel	«Tannlegeundersøkelser av barn utsatt for vold og seksuelle overgrep».
Spørsmål fra PICO-skjema	Hvilke orale/dentale aspekter er viktige å kartlegge / journalføre ved gjennomføring av tannlegeundersøkelse av barn utsatt for vold og seksuelle overgrep?
Kontakt detaljer prosedyremakere	Navn: Unni Mette Stamnes Köpp E-post: unni.mette.kopp@sshf.no Tlf: 91613008
Bibliotekar som utførte eller veiledet søket	Navn: Sonja May Amundsen Arbeidssted: Sørlandet sykehus HF E-post: sonja.may.amundsen@sshf.no Tlf: 3807 3830
Personer som fagvurderer søket (Ikke obligatorisk)	Navn: Unni Mette Stamnes Köpp E-post: unni.mette.kopp@sshf.no Arbeidssted: Sørlandet sykehus HF Tlf: 38038658 Navn: Ewa Hovden Arbeidssted: Tannhelsetjenestens kompetansesenter Sør E-post: Ewa.Szyszko.Hovden@tkSOR.no Tlf: 92288065

Obligatoriske kilder er merket (obligatorisk). Slett bokser for kilder det ikke er søkt i, og legg eventuelt til nye bokser for kilder som er søkt i tillegg. Nederst i skjemaet er en tom boks som kan kopieres og limes inn andre steder.

Retningslinjer og kliniske oppslagsverk

Database/kilde	Prosedyrer i Nasjonalt nettverk for fagprosedyrer (obligatorisk)
Dato for søk	22. august 2016
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Bladd igjennom "Ferdige fagprosedyrer" og "Påbegynte fagprosedyrer"
Kommentarer	Flere nye prosedyrer siden 2014, men går på mistanke om barn som er utsatt for overgrep og omsorgssvikt. Ikke relevant.

Database/kilde	Nasjonale retningslinjer fra Helsedirektoratet (obligatorisk)
Dato for søk:	22. august 2016
Søkehistorie eller	Bladde igjennom listen over alle «Nasjonale faglige retningslinjer», samt søkte på begrepene:

fremgangsmåte	overgrep, omsorgssvikt, mishandling, tannlegeundersøkelse, «dentale aspekter» i databasen. Tilslutt gått via temaet «Tannhelse» fra forsiden til Helsedirektoratet (ikke bare nasjonale retningslinjer).
Kommentarer	Under «Tannhelse» er det egen nettside om «Bekymringsmelding til Barnevernet» og «Nasjonale faglige retningslinjer for gode tannhelsetjenester til barn og unge», sistnevnte er under utarbeidelse (medio 2016). Ingen andre nye relevante retningslinjer siden siste søk.

Database/kilde	UpToDate (obligatorisk)
Dato for søk	22. august 2016
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søkt på begrepene: «child abuse or child neglect or maltreatment or sexual abuse»
Kommentarer	1 relevant treff: «Physical child abuse: Recognition» (oppdatert august 2016)

Database/kilde	BMJ Best Practice (obligatorisk)
Dato for søk	22. august 2016
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Bladde gjennom emnet: «Paediatrics and adolescent medicine». Søkt på emnet «child abuse», «child neglect», «maltreatment», «sexual abuse» «oral aspects» og «dental aspects»
Kommentarer	3 relevante treff: Oppdaterte Guidelines under kapittel for Child abuse : «Evaluation of suspected child physical abuse» Published by: American Academy of Pediatrics, 2015. Tidl. Funnet guideline: Guideline on Oral and Dental Aspects of Child Abuse and Neglect , 2005 er blitt bekreftet på nytt i 2010. Oppdatert Guidelines under kapittel for « Sexual abuse and assault » «The physical signs of child sexual abuse: an evidence-based review and guidance for best practice» Published by: Faculty of Forensic and Legal Medicine, Royal College of Physicians, 2015. Direkte søkene gav ikke flere relevante treff.

Database/kilde	National Guideline Clearinghouse (obligatorisk)
Dato for søk	12. september 2016
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søkt på child abuse, child neglect, child maltreatment, sexual abuse, oral aspect, dental aspect og safeguarding – begrenset søkene på "Publication Date" From 2013-2016.
Antall treff	Ingen relevante treff
Kommentarer	

Database/kilde	NICE Guidance
Dato for søk	8. september 2016
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Bladde gjennom emnene for "Children and young people" og "Vulnerable groups" (NICE Guidance – Population groups), "Oral and dental health" (NICE guidance – Lifestyle and wellbeing), Safeguarding (NICE guidance – Service delivery, organization and staffing) Søk på child abuse, child neglect, child maltreatment, sexual abuse og "safeguarding and child" – begrenset søkene på TYPE: Guidance og DATE: Last 3 Years.

Kommentarer	Kommer ny Guideline sept. 17: Child abuse and neglect – Ikke publisert ennå.
-------------	--

Database/kilde	Helsebibliotekets retningslinjebase (kun norske retningslinjer)
Dato for søk	6. september 2016
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Gjennomgikk temaet "Barn og unge", "Samfunnsmedisin og folkehelse" samt "Tannhelse". Deretter søkte på begrepene: Overgrep, omsorgssvikt, mishandling, tannlegeundersøkelse, "dentale aspekter"
Kommentarer	Kun retningslinjer som omtaler mistanke om barn som er utsatt for overgrep og omsorgssvikt, som eks. Barnemishandling - Håndbok for helsepersonell ved mistanke om fysisk mishandling fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS). 2013 og Akuttveileder i pediatri fra Norsk barnelegeforening. 2013.

Database/kilde	Socialstyrelsen, Nationella riktlinjer
Dato for søk	6. september 2016
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Bladd igjennom listen under "Nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård". Søk på begrepene: Övergrepp, vanvård, misshandel, försummelse, maltreatment, neglect og abuse, begrenset søket til kun publikasjoner.
Kommentarer	Ingen relevante treff

Database/kilde	Sundhedsstyrelsen, Nationale kliniske retningslinjer
Dato for søk	6. september 2016
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Bladd igjennom listen over "udgivelser", "igangværende" og "kommende" retningslinjer. Samt sjekket emnet "Sundhed og livsstil - Tandpleje".
Kommentarer	Ingen relevante treff

Database/kilde	Center for kliniske retningslinjer
Dato for søk	6. september 2016
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Bladd igjennom listen over "Godkendte" og "Undervejs".
Kommentarer	Ingen relevante treff.

Systematiske oversikter

Database/kilde	The Cochrane Library Obligatorisk: Systematiske oversikter (Cochrane Reviews, Other Reviews) og metodevurderinger (Technology Assessments)									
Dato for søk	12. september 2016									
Søkehistorie	<table border="1"> <thead> <tr> <th>ID</th> <th>Search</th> <th>Hits</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>#1</td> <td>child next abuse:ti,ab,kw or child next neglect:ti,ab,kw or child next maltreatment:ti,ab,kw or sexual next abuse:ti,ab,kw (Word variations have been searched)</td> <td>852</td> </tr> <tr> <td>#2</td> <td>dental:ti,ab,kw or oral:ti,ab,kw (Word variations have been searched)</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	ID	Search	Hits	#1	child next abuse:ti,ab,kw or child next neglect:ti,ab,kw or child next maltreatment:ti,ab,kw or sexual next abuse:ti,ab,kw (Word variations have been searched)	852	#2	dental:ti,ab,kw or oral:ti,ab,kw (Word variations have been searched)	
ID	Search	Hits								
#1	child next abuse:ti,ab,kw or child next neglect:ti,ab,kw or child next maltreatment:ti,ab,kw or sexual next abuse:ti,ab,kw (Word variations have been searched)	852								
#2	dental:ti,ab,kw or oral:ti,ab,kw (Word variations have been searched)									

	109453 #3 #1 and #2 6
Antall treff	Cochrane Reviews: 1 treff på en protokoll Child protection training for professionals to improve reporting of child abuse and neglect – 2015. Vurdert som ikke relevant for prosedyren. Other Reviews: Ingen relevante treff Technology Assessments: Ingen relevante treff
Kommentarer	Ingen relevante treff blant søkekombinasjonen i søk #3, i søk #1 valgte jeg å sortere på Date, og sjekket kun 2013-2016. Kun protokollen kan være interessant å følge med på.

Database/kilde	Epistemonikos
Dato for søk	15. september 2016
Søkehistorie	Søkt i Title OR abstract: ("child abuse*" OR "child neglect*" OR "child maltreatment"), begrenset på YEAR:2013-2016 og Publication type: Systematic reviews fikk 136 treff. Ingen relevante. Deretter supplerte jeg med: ("child abuse*" OR "child neglect*" OR "child maltreatment") AND (oral OR dental OR dentist*) med de samme begrensningene og fikk 2 treff – tok vekk systematic reviews og økte med 1. Relevante treff: 1.«Characteristics of child dental neglect: a systematic review». Bhatia SK, Maguire SA, Chadwick BL, Hunter ML, Harris JC, Tempest V, Mann MK, Kemp AM. J Dent. 2014 Mar;42(3):229-39.
Antall treff	Ingen andre relevante treff.
Kommentarer	

Primærstudier

Database/kilde	Embase: <1996 to 2016 Week 38>, Medline: Epub Ahead of Print, In-Process & Other Non-Indexed Citations, Ovid MEDLINE(R)Daily and Ovid MEDLINE(R) <1946 to Present>
Dato for søk	23. september 2016
Søkehistorie eller fremgangsmåte	1 Child Abuse/ (37456) 2 Sex Offenses/ (14899) 3 (child* adj (abuse or neglect or maltreatment* or mistreatment*)).tw. (21691) 4 (sex* adj (abuse or offense* or violence*)).tw. (25556) 5 3 or 4 (43723) 6 1 or 2 or 5 (72706) 7 dental care/ or dental care for children/ (63453) 8 Dental Clinics/ (4544) 9 Dental Health Services/ (13316) 10 Diagnosis, Oral/ (13786) 11 exp Dentists/ (34334) 12 (dentist* or (dental adj clinic*) or (dental adj health adj service*)).tw. (100733) 13 (dental adj care).tw. (16285) 14 7 or 13 (71377)

15	8 or 9 or 11 or 12 (125803)
16	(oral adj sign*).tw. (345)
17	((oral adj aspect*) or (dental adj aspect*)).tw. (469)
18	(oral adj (examination* or treatment*)).tw. (18272)
19	(dental adj (examination* or treatment*)).tw. (15370)
20	18 or 19 (33317)
21	6 and 14 (212)
22	limit 21 to yr="2013 -Current" (36)
23	6 and 15 (598)
24	limit 23 to yr="2013 -Current" (102)
25	10 or 16 or 17 or 20 (46991)
26	6 and 25 (94)
27	safeguarding.tw. (3994)
28	6 and 27 (206)
29	limit 28 to yr="2013 -Current" (71)
30	(forensic adj3 report*).tw. (1192)
31	6 and 30 (134)
32	limit 31 to yr="2013 -Current" (43)
33	Mouth/in [Injuries] (888)
34	exp Tooth Injuries/ (15685)
35	((tooth adj injur*) or (teeth adj injur*)).tw. (472)
36	34 or 35 (15827)
37	33 or 36 (16508)
38	6 and 37 (121)
39	limit 38 to yr="2013 -Current" (12)
40	exp child abuse/ (50385)
41	exp sexual abuse/ (37087)
42	sexual crime/ (8465)
43	(child* adj (abuse or neglect or maltreatment* or mistreatment*)).tw. (21691)
44	(sex* adj (abuse or offense* or violence*)).tw. (25556)
45	40 or 43 (55075)
46	41 or 42 or 44 (50924)
47	45 or 46 (84302)
48	exp dental procedure/ (132751)
49	dental clinic/ (4773)
50	dentist/ (33574)
51	(dentist* or (dental adj clinic*) or (dental adj health adj service*)).tw. (100733)
52	(dental adj care).tw. (16285)
53	48 or 52 (145648)
54	49 or 50 or 51 (115879)
55	(oral adj sign*).tw. (345)
56	((oral adj aspect*) or (dental adj aspect*)).tw. (469)
57	(dental adj (examination* or treatment*)).tw. (15370)
58	(oral adj (examination* or treatment*)).tw. (18272)
59	57 or 58 (33317)
60	47 and 53 (113)
61	limit 60 to yr="2013 -Current" (44)
62	47 and 54 (594)
63	limit 62 to yr="2013 -Current" (100)
64	55 or 56 or 59 (34065)
65	47 and 64 (77)
66	limit 65 to yr="2013 -Current" (21)
67	safeguarding.tw. (3994)
68	47 and 67 (226)
69	limit 68 to yr="2013 -Current" (87)

	70 (forensic adj3 report*).tw. (1192)
	71 47 and 70 (142)
	72 limit 71 to yr="2013 -Current" (48)
	73 mouth injury/ (469)
	74 exp tooth injury/ (15685)
	75 ((tooth adj injur*) or (teeth adj injur*)).tw. (472)
	76 74 or 75 (15827)
	77 73 or 76 (16220)
	78 47 and 77 (102)
	79 limit 78 to yr="2013 -Current" (17)
	80 22 or 61 (52)
	81 24 or 63 (105)
	82 29 or 69 (87)
	83 32 or 72 (48)
	84 39 or 79 (22)
	85 remove duplicates from 80 (38)
	86 remove duplicates from 81 (71)
	87 remove duplicates from 82 (64)
	88 remove duplicates from 83 (33)
	89 remove duplicates from 84 (16)
	90 85 or 86 or 87 or 88 or 89 (191)
	91 remove duplicates from 90 (189)
Antall treff	189
Antall relevante treff	4

Artiklene som har blitt vurdert i oktober 2016:

1. «**Physical child abuse: Recognition**». Stephen C Boos, MD, FAAP. UpToDate. Literature review current through: Sep 2016. | This topic last updated: Aug 12, 2016.
2. Child abuse: «**Evaluation of suspected child physical abuse**». Published by: American Academy of Pediatrics, 2015.
3. “**Guideline on Oral and Dental Aspects of Child Abuse and Neglect**” av American Academy of Pediatrics Committee on Child Abuse and Neglect and the American Academy of Pediatric Dentistry Council on Clinical Affairs. Revidert i 2010.
4. «**Sexual abuse and assault. The physical signs of child sexual abuse: an evidence-based review and guidance for best practice**» Published by: Faculty of Forensic and Legal Medicine, Royal College of Physicians, 2015.
5. «**Characteristics of child dental neglect: a systematic review**». Bhatia SK, Maguire SA, Chadwick BL, Hunter ML, Harris JC, Tempest V, Mann MK, Kemp AM. J Dent. 2014 Mar;42(3):229-39.
6. “**Establishing comprehensive oral assessments for children with safeguarding concerns**». Park C.M.; Welbury R.; Herbison J.; Cairns A. British dental journal. 219 (5) (pp 231-236), 2015. Date of Publication: 11 Sep 2015.
7. “**Child Abuse in the Dental Setting**”. Woods K.J.; Brown R. Journal - Oklahoma Dental Association. 106 (6) (pp 34-35), 2015. Date of Publication: 01 Nov 2015.
8. “**Child abuse: Cross-sectional survey of general dentists**”. Harsimran Kaur, Seema Chaudhary, Nidhi Choudhary, Naveen Manuja, T.R. Chaitra, Sinha Ashish Amit. Oral Biol Craniofac Res. 2016 May-Aug; 6(2): 118–123.

Begrunnelse for valg av artikler på referanselisten

Artiklene i referanselisten ble vurdert i forhold til Brian Haynes' kunnskapspyramide (S-pyramiden) hvor systematiske og kvalitetsvurderte oversikter vurderes høyere enn enkeltstudier.

De mest relevante artiklene ble valgt etter hvor godt de svarer på vår PICO-skjema spørsmål (inklusionskriterier). I tillegg ble enkeltstudier kritisk vurdert i forhold til populasjonen (hvem, hvor mange), metoden / studiedesign og året studien ble publisert. Grunnet lite relevant litteratur på temaet er noen artikler eldre enn 10 år inkludert i referanselisten. Resultatene fra studiene eldre enn 10 år er vurdert i forhold til de nyeste resultatene og samsvar mellom de som er blitt vurdert.

Det er kun artikler skrevet på engelsk og nordisk som har blitt vurdert og inkludert i referanselisten (inklusionskriterier).

De brukte søkeord ga flere treff på artikler som omhandlet tannlegens rolle og plikt i forhold bekymringsmeldinger samt hvordan snakke / nærme seg barn når man har mistanke om mulig omsorgssvikt eller/og overgrep. Denne tematikken er ikke vurdert i utarbeidelsen av prosedyren siden prosedyren omhandler anmeldte overgrep / mishandling og utføres på begjæring fra politiet.

Det er ingen av resultatene i de oppgitte artiklene som ble direkte overført til prosedyren. Det er den helhetlige kunnskapen fra de oppgitte artiklene som ble brukt i utarbeidelsen av prosedyren.

Den endelige referanselisten 12.10.2016

1. **"Retningslinjer for sakkyndigarbeid i domstolene". Norges domstoler;** Advokatforeningen, Dommerforeningen, Riksadvokaten og Regjeringsadvokaten. 2014.
2. **Lov om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven).** Helse- og omsorgsdepartementet LOV-1999-07-02-64.
3. **Etiske regler for leger.** Vedtatt av landsstyret 1961 med endringer, senest 2015.
4. **"Overgrepsmottakk. Veileder for helsetjenesten".** IS-1457 Sosial- og helsedirektoratet, 07/2007.
5. **"Hvordan bør rettsmedisinske vurderinger utformes og kvalitetssikres? ".** Rosenqvist R. Tidsskr Nor Legeforen. 2008; 128:349-51
6. **"Practice parameter for child and adolescent forensic evaluations"** . Kraus LJ, Thomas CR, Bukstein OG, Walter HJ, Benson RS, Chrisman A, Farchione TR, Hamilton J, Keable H, Kinlan J, Schoettle U, Siegel M, Stock S, Ptakowski KK, Medicus J. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry. 2011 Dec; 50(12):1299-312.
7. **"Seksuelle overgrep mot barn – en veileder for hjelpeapparatet"** utgitt av Helsedirektoratet, Barne- og familiedepartementet, 2003. IS-1060
8. **"Dental aspects of child abuse"**. Pearn J. Aust Dent J. 1987 Jun;32(3):227.
9. **"Dental aspects of child abuse: review and case reports"**. Symons AL, Rowe PV, Romaniuk K. Aust Dent J. 1987 Feb;32(1):42-7.
10. **"Dental aspects of 1248 cases of child maltreatment on file at a major county hospital"**. Fonseca MA, Feigal RJ, ten Bensel RW. Pediatr Dent. 1992 May-Jun;14(3):152-7.
11. **"Orofacial manifestations of child abuse and neglect"**. Jessee SA. Am Fam Physician. 1995 Nov 1;52(6):1829-34.
12. **"Recognizing and reporting child abuse"**. Spencer DE. J Calif Dent Assoc. 1996 May;24(5):43-9.
13. **"Oral and Dental Aspects of Child Abuse and Neglect"**. Joint Statement of the American Academy of Pediatrics and the American Academy of Pediatric Dentistry Ad Hoc Work Group on Child Abuse and Neglect. Pediatrics, Vol. 104 No.2 August 1999.
14. **"A profile of the oro-facial injuries in child physical abuse at a children's hospital"**. Naidoo S. Child Abuse Negl.2000;24 :521– 534
15. **"Clinical guideline on oral and dental aspects of child abuse and neglect"**. American Academy of Pediatric Dentistry. Pediatr Dent. 2004;26(7 Suppl):63-6.

16. *"Oral and dental aspects of child abuse and neglect"*. Kellogg N; American Academy of Pediatrics Committee on Child Abuse and Neglect. Pediatrics. 2005 Dec; 116(6):1565-8.
17. *"Child protection and the Dental Team: an introduction to safeguarding children in dental practice"*. Harris JM, Sidebotham P, Welbury RR. Sheffield: Child Protection and the Dental Team Project. 2006
18. **"Guideline on Oral and Dental Aspects of Child Abuse and Neglect"** av American Academy of Pediatrics Committee on Child Abuse and Neglect and the American Academy of Pediatric Dentistry Council on Clinical Affairs. Revidert i 2010.
19. *"Tannhelsetjenesten – en viktig samarbeidspartner og informant for barnevernet når barn utsettes for omsorgssvikt og mishandling"*. Kloppen K, Rønneberg A, Espelid I, Bårdsen ML. Norges Barnevern 2010;4: 87:224–230
20. **"Dental caries in children: a sign of maltreatment or abuse?"** Heads D, Ahn J, Petrosyan V, Petersen H, Ireland A, Sandy J. Nurs Child Young People. 2013 Jul; 25(6):22-4.
21. **"Child abuse and dental neglect: the dental team's role in identification and prevention"**. Nuzzolese E1, Lepore M, Montagna F, Marcario V, De Rosa S, Solarino B, Di Vella G. Int J Dent Hyg. 2009 May;7(2):96-101. doi: 10.1111/j.1601-5037.2008.00324.x.
22. **"Detecting child abuse and neglect – are dentists doing enough?"**. Andrew Tsang, David Sweet. J Can Dent Assoc 1999; 65:387-91.
23. **"Child abuse and its detection in the Dental Office"**. Rani Somani, Vinita Kushwaha, Dilip Kumar, Jaskirat Khaira. J Indian Acad Forensic Med. October-December 2011, Vol.33, No. 4.
24. **"Characteristics of child dental neglect: a systematic review"**. Bhatia SK1, Maguire SA2, Chadwick BL3, Hunter ML3, Harris JC4, Tempest V2, Mann MK5, Kemp AM2. J Dent. 2014 Mar;42(3):229-39. doi: 10.1016/j.jdent.2013.10.010. Epub 2013 Oct 17.
25. **"Dentofacial injuries and domestic abuse"**. Goodall CA1. Evid Based Dent. 2012;13(3):86. doi: 10.1038/sj.ebd.6400879.
26. **"Oral and Dental Aspects of Child Abuse and Neglect"**. Joint Statment of the American Academy of Pediatrics and the American Academy of Pediatric Dentistry Ad Hoc Work Group on Child Abuse and Neglect. Pediatrics, Vol. 104 No.2 August 1999.
27. **"Child Abuse and neglect: Implications for the dental professional"**. Stephen A. Jessee, Amos S. Deinard. Crest Oral B at dentalcare.com Continuing Education Course, Revised November 30, 2012.
28. **"Child dental neglect: a short review"**. Ramazani N. Int J High Risk Behav Addict. 2014 Sep 21;3(4):e21861. doi: 10.5812/ijhrba.21861. eCollection 2014.
29. **"Child abuse and dental neglect: the dental team's role in identification and prevention"**. Nuzzolese E1, Lepore M, Montagna F, Marcario V, De Rosa S, Solarino B, Di Vella G. Int J Dent Hyg. 2009 May;7(2):96-101. doi: 10.1111/j.1601-5037.2008.00324.x.
30. **"Child dental neglect: a short review"**. Ramazani N. Int J High Risk Behav Addict. 2014 Sep 21;3(4):e21861. doi: 10.5812/ijhrba.21861. eCollection 2014.
31. Tannhelsetjenestens rolle ved barnemishandling. Veronicha Pedersen, Nina Strand, Tiril Willumsen og Anne Rønneberg. Nor Tannlegeforen Tid 2015; 125: 320—6
32. **"Role of the odontologist in the investigation of domestic violence, neglect of the vulnerable, and institutional violence and torture"**. Lincoln HS, Lincoln MJ. Forensic Sci Int. 2010 Sep 10;201(1-3):68-73. doi: 10.1016/j.forsciint.2010.03.027. Epub 2010 Apr 22.